

DÜNYA İSLAM FORUMU YETKİN KİŞİLER GRUBU 6. TOPLANTISI

DÜNYA İSLAM FORUMU (DİF) YETKİN KİŞİLER GRUBU 6. TOPLANTISI SONUÇ RAPORU (TASLAK)

Dünya İslam Forumu Yetkin Kişiler Grubu 6. Toplantısı 23 Mayıs 2016 tarihinde, İran'ın **Yezd** şehrinde düzenlenen 7. Forum marjında gerçekleştirilmiştir.

Toplantıya Uluslararası Müslüman Kadın Zirvesi Türkiye Organizasyon Komitesi, Başkan Habibe ÖCAL riyasetinde bir heyette iştirak etmiştir.

İslam Ülkeleri Düşünce Kuruluşları Forumu'nun ilkinde oluşturulması önerilen, ikincisinde teyit edilen; ilk toplantısı 1 Mart 2012'de Bakü'de, 2. toplantısı 25 Mart 2013'te Kahire'de, 3. toplantısı 28 Ekim 2013'te Bağdat'ta, 4. toplantısı 20 Şubat 2014'te yine Bağdat'ta yapılan **ISTTP (İslam Ülkeleri Düşünce Kuruluşları Platformu) Akil Kişiler Kurulu 5. Toplantısı** 08 Mart 2015'te İslamabad'da **6. İslam Ülkeleri Düşünce Kuruluşları Forumu** marjında gerçekleştirilirken; Forum'un adının artık "**Dünya İslam Forumu - DİF**" (World Islamic Forum - WIF) olarak anılmasına ve Kurul'un adının da "**Yetkin Kişiler Grubu - YKG**" (Eminent Persons Group - EPG) olarak değiştirilmesine karar verilmiş ve İslamabad Deklarasyonu'nda beyan edilmiştir.

A. DÜNYA İSLAM FORUMU (DİF) YETKİN KİŞİLER GRUBU

Prof. Shamseldin Zeinal ABDIN, ACDESS, Sudan

Prof. Zaleha KAMARUDDIN, Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Rektörü

Prenses Basmah Bint Saud, Kraliyet Ailesi, Suudi Arabistan

Dr. Hatem EL KADI, IDSC Başkanı, Mısır

Dr. Abdul Aziz SAGER, Gulf Araştırma Merkezi Başkanı, BAE

Dr. Abdusettar DERBİSALİ, Kazakistan Müslümanları Dinî İdaresi Başkanı

Büyükelçi (E) Ömür ORHUN, İİT ve TASAM Danışmanı, Türkiye

Büyükelçi Dr. Mostafa DOLATYAR, IPIS, İran

Senatör Müshahid Hussain SYED, IPRI, Pakistan

Senatör Humayun KABIR, BEI, Bangladeş

Elnur ASLANOV, Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı Siyasi Analiz ve Enformasyon Destek Dairesi Başkanı

B. DİĞER KATILIMCILAR

Büyükelçi (E) Murat BİLHAN, TASAM Başkan Yardımcısı

Dr. Muharrem Hilmi ÖZEV, DİF & ISTTP Genel Sekreteri

Dr. Mustafa ZAHİRANİ, IPIS Direktörü

Aiza AZAM, IPRI, Pakistan

Dr. Laura YEREKESHEVA, Uluslararası İlişkiler ve Projeler Merkezi, Kazakistan

Dr. Zaur JALILOV, Uluslararası İlişkiler ve Projeler Merkezi, Kazakistan

Halide İNCEKARA, Eski Milletvekili, Türkiye

Habibe ÖÇAL, MEMUR-SEN, Türkiye

Ayla KERİMOĞLU, HAZAR Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği, Türkiye

Öğr. Gör. Tümay MERCAN, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye

Sevgi YÜCEL, EĞİTİM-BİR-SEN, Türkiye

Semra AYDIN AVŞAR, Küçükçekmece Kaymakamlığı, Türkiye

Azime KOCACIK, Kadın Adayları Destekleme Derneği, Türkiye

C. DİF YETKİN KİŞİLER GRUBU 6. TOPLANTISI GÜNDEMİ

01. Giriş

02. Yetkin Kişiler Grubu'nun görevleri, işlevleri ve yeni üyeleri (2016 Eylem Planı)

03. 8. ve 9. Dünya İslam Forumları ile ilgili öneriler

04. 23-25 Eylül 2016'da Kuala Lumpur'da yapılacak Uluslararası Müslüman Kadınlar Zirvesi ile ilgili öneriler

05. Dünya İslam Forumu (DİF) için bölgesel temsilciliklerin oluşturulması

06. Stratejik iletişim, insani değerler, medeniyet değerleri ve terörizmle ilgili tedbir önerileri

07. İslam ülkelerinde refah devleti, hukukun üstünlüğü, insan hakları gibi sorunlarla ilgili öneriler

08. Suriye, Afganistan, Irak gibi sorun alanları ile ilgili müzakereler

09. Diğer meseleler

D. TOPLANTI ÖZETİ

Uluslararası Müslüman Kadınlar Zirvesi ile ilgili Mülahazalar

Uluslararası Müslüman Kadınlar Zirvesi; **23-25 Eylül 2016** tarihinde “**Pamuk gibi Yumuşak, Demir Gibi Güçlü**” ana teması altında **Kuala Lumpur - Malezya**’da Putra World Trade Center’da düzenlenecektir. Etkinlik Malezya **Uluslararası İslam Üniversitesi**’nin girişimleri sonucunda başlatılmıştır. **Malezya Kraliçesi** himayesi ve desteğinde gerçekleştirilecek olan etkinlik Malezyalı ve uluslararası resmî ya da sivil pek çok kurum tarafından da desteklenmektedir. Etkinliğin **TASAM** girişimi olarak yürütülen **Dünya İslam Forumu (DİF)** şemsiyesi altına alınması yönündeki Malezya tarafından getirilen öneri, 6 Mart 2016’da İslamabad’da düzenlenen Dünya İslam Forumu Akil Kişiler Kurulu (adı bu toplantıda Yetkin Kişiler Grubu olarak değiştirilmiştir) 5. toplantısında kabul edilmiş ve belirli periyotta düzenlenecek etkinlikler dizisine dönüştürülmesi benimsenmiştir. Malezya’da düzenlenecek ilk etkinliğin ardından, ikinci etkinlik için İstanbul’un en uygun mekân olacağı dile getirilmiştir.

Etkinlik ana teması, kadın ve erkek arasında bir zıtlığı değil tamamlayıcılık ilişkisini, kadın erkek eşitliği yerine iki tarafın bir birine denkliğini vurgulamak üzerine odaklanmıştır. İnsanın bir kadın ve bir erkekten yaratıldığı gerçeği göz önüne alınarak, iki tarafın birbirini varoluşsal düzlemde, erdem kavramı çerçevesinde daha iyi anlaması ve bu çerçevede bir vizyon geliştirmesi amaçlanmaktadır. Bu anlamda proje sadece İslam dünyasında kadın sorununa çözüm arayışının değil, ulusal ve küresel siyasi yapı için yeni bir paradigma oluşturma ve uygulama başlatma düşüncesinin de bir ürünüdür.

Malezya Başbakanı ve İİT genel Sekreteri başta olmak üzere İslam dünyasından önemli şahsiyetler Zirve’de açılış konuşması yapacaklarını teyit etmişlerdir.

Etkinlik sırasında gerçekleştirilecek konuşmalar için İngilizce, Arapça, Fransızca ve Türkçe simultane çeviri tedarik edilecektir.

Zirve altında farklı temalarda beş ayrı forum düzenlenecektir. Forumların temaları şöyledir:

- 1. Kadınlar ve Girişimcilik**
- 2. 2016 Müslüman Kadınlar Gençlik Konferansı**
- 3. Müslüman Kadınlar ve Barış İnşası**
- 4. Uluslararası Kültür Festivali**
- 5. Dünya Kadın STK’ları Buluşması**

Zirve sonunda **Kuala Lumpur Deklarasyonu** adı altında bir bildiri yayınlanacaktır. Etkinliğe katılmak isteyenler bireysel ya da kurumsal olarak başvuru yapabileceklerdir. Kurumsal başvurular için her ülkeden TASAM gibi kurumların yardımına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sudanlı Kurul Üyesi tarafından Hartum'da İslam dünyasının her yerinden gençlerin katılacağı bir **Uluslararası Gençlik Konferansı** düzenlenmesinin tasarlandığı dile getirilmiş, bu etkinliğin de **DİF** şemsiyesi altında yürütülmesi önerisinde bulunulmuştur.

Uluslararası Müslüman Kadınlar Zirvesi "Kadınlar Günü İslami çerçevede nasıl kutlanılabilir?" sorusuna cevap aramak üzere tertiplenmiş bir etkinliktir. Müslüman kadınların kendilerini ifade şeklindeki farklılık; kadınların hakları yanında bir takım sorumluluklarının da olduğunu öne çıkarmasıdır. Bu anlayışa göre Müslüman kadın mütevazı ve nezaketli ama kimliğini koruyan, hak arayışı yanında Müslüman olmanın gerekliliklerini en üst düzeyde yaşayan bir kişilik tebarüz etmektedir.

Öte yandan, Müslüman Kadınlar Zirvesi Ümmet'in birliğini de vurgulamayı amaçlamaktadır. Etkinlik çerçevesinde mümkün olduğunca çok sayıda öncü, kendi sahasında başarı ve mesafe kat etmiş Müslüman kadının rol model olarak ön plana çıkarılması amaçlanmaktadır.

Etkinlikler sonucunda STK'lar aracılığı ile tüm Müslümanlar kadınların iletişim içinde olmasını sağlayacak bir "ağ" (network) teşkili hedeflenmektedir.

Grup toplantısında; toplumsal değişimin ancak kadınların eğitilmesi sayesinde mümkün olabileceği dile getirilmiş ve İslam dünyasındaki sorunlu bölgelerde yaşayan kızların çeşitli İslam ülkelerinde fen bilimleri ve beşeri bilimler alanlarında eğitim görmeleri için **ortak burs programlarının** geliştirilmesi önerilmiştir.

Burs programı için bir takım kriterlerin belirlenmesi önerilmiştir. Afganistan ve Suriye gibi sorunlu ülkelerde, örneğin kadın doktor ihtiyacının karşılanması gibi, kadınların acil ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerektiği dile getirilmiştir.

Öte yandan, kadınlar için asıl sorunun siyasi ve toplumsal katılım olduğu gibi gerçekler göz önünde bulundurulduğunda İslam dünyasında kız öğrencilere verilecek burslarda beşeri bilimlere öncelik verilmesi gerektiği, böylece kadınların kendi sorunlarını kendilerinin çözmelerinin mümkün hâle gelebileceği ve İslam dünyasının sorunlarının çözümüne etkin katkı sağlayabilecekleri belirtilmiştir.

Malezya söz konusu bölgelerden gelecek kız öğrenciler için 200 kişilik bir burs programı oluşturmuştur. İslam dünyasındaki diğer resmî ya da sivil kurumların da bu programa maddi katkı, deneyim ve yönetim birikimi yoluyla katılması sonucunda; bu girişimin İslam dünyasında kadının durumunu iyileştirmeyi amaçlayan ortak bir projeye dönüşebileceği dile getirilmiştir.

Uluslararası Müslüman Kadınlar Zirvesi'ne kamuoyunun dikkatini çekmek üzere daha önce bir takım etkinlikler düzenlemenin faydalı olabileceği dile getirilmiştir. Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi 2016 Eylül ayının ilk haftasında erkeklerin de katılacağı ve üzerinde "**Çocuklarımız için barış istiyoruz**" yazan tişörtlerle bir yürüyüş düzenlemeyi planlamaktadır.

Benzer etkinlikler İran ve Türkiye gibi ülkelerde de eş zamanlı olarak düzenlenebilir. Bu noktada asıl olan gençlerin harekete geçirilmesidir.

Umumi Meseleler

Toplantı'da Dünya İslam Forumu için **bölgesel temsilcilikler belirlenmesi** yönünde önceki toplantıda önerilen ve 6. Dünya İslam Forumu **İslamabad Deklarasyonu**'nda dile getirilen öneri yeniden ele alınmıştır. Bu çerçevede, Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Güney Afrika, Güney Asya, Orta Asya, Hint Altı Kıtası, Ortadoğu, Balkanlar, Avrupa, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Pasifik vb bölgelerde temsilcilikler oluşturulabileceği dile getirilmiştir.

Yetkin Kişiler Grubu 6. Toplantısı'nda daha önceki forumlarda ve grup toplantılarında ısrarla vurgulanan **"çeşitlilik içinde birlik"** düşüncesinin gerekliliğine olan ihtiyaç yeniden dile getirilmiştir. Buna göre, her ülkenin, bölgenin, toplumun ya da halkın doğal farklılıklarına saygı gösterilmesi ama aynı zamanda Ümmet'in evrensel yönlerinin, "birlik" bilinci ve duygusunun canlı tutulması gerektiği dile getirilmiştir.

Esasen, İslam anlayışında zaman ve mekan bağlamında tek ve evrensel olduğu kabul edildiğine göre; **"hayat hakkı"** ve **"hukukun üstünlüğü"** gibi tüm insanlık için ortak olan evrensel değerlerin İslam Ümmeti için de evleyletle ön planda tutulması gerektiği ve birlik için bu temelde bir vizyon oluşturulması gerektiği dile getirilmiştir.

Teknolojik, sosyolojik, stratejik ve jeopolitik gelişmeler göz önünde bulundurularak, İslami özün kesin olarak korunması şartıyla, bir paradigma değişikliğine gidilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Bu çerçevede "demokrasi" gibi Batı'da ortaya çıkan ama teknolojik, siyasi ve sosyolojik gelişmeler nedeniyle evrensel hâle gelen kavramların İslam merkezli bir yaklaşımla yeniden değerlendirilmesi ve aşılması gerektiği dile getirilmiştir.

İslam dünyası; kendi medeniyet değerlerini ve Hz. Peygamber'in (sav) getirdiklerini aynı üslupla Ümmet'e anlatan, rol model olan ve çağın gereklerini de iyi bilen bilge şahsiyetlere ihtiyaç duymaktadır. İstikrarsızlık, terör, taassup gibi olumsuzlukların engellenmesi ise büyük çoğunluğu, çağın koşulları kadar fitrata ve medeniyet değerlerimize de uygun olarak tasarlanmış şehirlerde yaşayan, ufuk ve ideal sahibi bir toplum sayesinde mümkün olabilecektir.

İslam dünyasındaki tarihî rol modellerin yeni nesillere anlatılması önemlidir. Ayrıca günümüz Müslümanları arasında başarılı olanların ön plana çıkarılması, yaygın bir şekilde tanıtılması ve ciddi bir şekilde ödüllendirilmesi etkili bir teşvik yolu olacaktır.

İslam'ın en önemli meziyetlerinden biri verilen sözün yerine getirilmesi ve kimsenin kimseyi aldatmamasıdır. Başkasına zulmetmek de, zulme maruz kalmak da kabul edilebilir bir şey değildir. İslam dünyasında görülen zulüm ve aldatma ortamı sadece Müslümanlar arasındaki ilişkilerde öngörülebilirliği, istikrarı ve dolayısıyla da üretkenliği ve verimliliği yok etmekle kalmamakta, İslam medeniyetinin özgünlük iddiasını temelinden baltalamaktadır. Dolayısıyla öncelikle canlı tutulması gereken İslami değer **dürüstlük ve adalettir**. Diğer değerler doğruluk ve dürüstlüğün bir türevi olarak kendiliğinden gelişecektir.

Siyaset, üretilen düşünceyi hızla tüketmekte ve önemli sorun alanları için yeni politika önerilerine ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle **DİF Yetkin Kişiler Grubu** toplantılarının daha sık ve nitelikli hâle getirilmesi bu anlamda ciddi katkı sağlayabilir.

Toplantıların gündeminin iki hafta önceden istişare yoluyla belirlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede gündem konuları ile ilgili önde gelen bilim adamlarından bir ya da iki kişinin toplantılara davet edilmesi, toplantı öncesinde konu ile ilgili okumalar yapılması önerilmiştir.

Yetkin Kişiler Grubu (YKG) toplantıları için Dünya İslam Forumu'nun yıllık buluşması beklenilmemeli, bazı önemli konular için de toplantılar düzenlenebilmelidir.

İnternet son derece muhteşem bir araçtır ve İslam dünyası bu aracı insanlığın yararına kullanmayı başarmak zorundadır. İnternet çağında tüm toplumlar birbirleriyle yoğun bir etkileşim içerisine girmiş bulunmaktadır. Bu ortamda tüm **değerler ve semboller** sorgulanır hâle gelmiştir. Sanal ortamda kim daha etkin ise, diğerlerini baskı altına alabilmektedir. Öyle ki, Ukrayna ve Kırım örneklerinde görüldüğü üzere, bu yolla ülkeler diğer bir ülkeyi, ya da ülke içerisindeki herhangi bir bölgeyi kendi müttefiki ya da toprağı hâline getirebilmektedir.

Sanal dünyanın etkisi İslam dünyasında kimliklerin ve siyasi/sosyolojik yapıların ciddi bir şekilde sorgulanır hâle gelmesine neden olmaktadır. Bu nedenle hükümetler ve STK'lar, değerler ve semboller üzerinde görülen aşınmayı durdurmak, hatta bunları tüm insanlığın istifade edebileceği güçlü unsurlar hâline getirmek üzere gerekli girişimlerde bulunmalıdırlar. Bu amaçla **medya ve sosyal medya** konusundaki eylem planlarının hızla revize edilmesi, öncü nitelikli projeler geliştirilmesi kaçınılmaz ve son derece ivedi bir ihtiyaç hâline gelmiş bulunmaktadır.

Semboller ve değerler stratejik iletişimin temel unsurlarıdır. Bu bağlamda İpek Yolu'nun önemli duraklarından biri olan **Yezd şehri**, tıpkı Hatay ve Mardin gibi, hoşgörü ve barış içinde bir arada yaşama için önemli sembollere sahiptir ve çok sayıda farklı kimliğin barış içinde bir arada nasıl yaşatılacağını gösteren önemli örneklerden biridir. Dinî değerlerin barış ve hoşgörüye katkısı, ekonomik olarak kendi kendine yeterlilik, binlerce yıldır devam etmekte olan güvenlik, sükunet şehrin temel özelliğidir.

İslam dünyasında barış ve sükunetin sağlanması için öncelikle yapılması gereken; kin ve nefret dilinin ortadan kaldırılıp kardeşliği ve barışı ön plana çıkaran bir söylemin siyasi, sosyolojik ve kültürel alana hâkim kılınmasıdır. İslam dünyası halkları, refah ve kalkınma hedeflerinin sadece bu şekilde gerçekleştirilebileceğini artık kabul etmelidirler.

İslam dünyası kendi içinde yaşanan olumsuzlukların tek suçlusu olarak başkalarını göstermekten vazgeçmeli, istikrarı tehdit eden iç ve dış faktörlere karşı dayanıklı, sağlam temeller üzerinde yükselen barışçı yapılar oluşturmanın yolunu bulmalıdır.

8. Dünya İslam Forumu ve Yetkin Kişiler Grubu toplantılarına bundan sonra ev sahipliği yapacak olan gönüllü ülke (Afganistan) ile yapılacak lojistik, organizasyon vb. müzakerelerden sonra kesinleştirilmesi önerilmiştir.